

VIII. Řízení o povolené obnově.

Jestliže má se líčení u věci hlavní odbývati u soudu příslušného ku rozhodnutí o přípustnosti obnovy, může soud ohlásiv rozhodnutí vyhovující žádosti o obnovu nařídit usnesením, že před vyhotovením tohoto rozhodnutí jednáno bude u věci hlavní. Proti tomuto usnesení není prostředku opravného. Rozhodnutí o přípustnosti nebo nepřípustnosti obnovy budiž v tomto případě pojata v rozhodnutí o věci hlavní (§ 542 c. ř. s.). Ukáže-li se teprve při ústním líčení, že žaloba o zmatečnost nebo žaloba o obnovu spočívá na důvodu, jehož zákon k odporu neuznává, nebo že žaloba ta nebo ona pozdě byla podána, budiž žaloba usnesením zamítnuta (§ 533 c. ř. s.). Jestliže podá se žaloba o obnovu současně s odvoláním nebo s revisí proti témuž rozsudku nebo za trvání odvolacího a revisijního řízení, budiž z úřední povinnosti nebo k návrhu neprodleně přerušeno řízení odvolací nebo revisijní, jestliže se

a) ku platnosti přivede některý z důvodů obnovy uvedených v § 530 č. 1—5 c. ř. s., a

b) přiloží se v prvopisu nebo v ověřeném opisu k žalobě vyneseny právoplatný rozsudek trestní (§ 544 c. ř. s. odst. 1.).

Jestliže byla žaloba o obnovu právoplatným způsobem zamítnuta, budiž přerušeno řízení o opravných prostředcích znovu zahájeno z úřední povinnosti nebo k návrhu, jenž podán budiž u onoho soudu, který právě v rukou měl řízení odvolací nebo revisijní v té době, kdy přerušeno bylo nařízeno (§ 546 odst. 2. civ. ř. s.).

Pokud nenařizuje zákon, aby k podané žalobě o obnovu přerušeno bylo řízení o prostředcích opravných, nemá vznesení žaloby o obnovu odkladacího účinku pro okamžitou právní moc a vykonatelnost rozsudku v odpor vzatého a tedy dosud právní moci nenabyvšího; srv. § 547 odst. 1. c. ř. s. a contrario odst. 2. téhož § 547 c. ř. s., kdež výslovně zákon praví: »Na vykonatelnost v právní moc vešedšího rozsudku v odpor vzatého nemá podání žaloby o zmatečnost nebo podání žaloby o obnovu vlivu«; avšak dle § 42 č. 1 a 2 řádu exek. může se povolití odklad exekuce, byl-li příslušný návrh k tomu podán.

Žaloba spravovací.

I. Pojem.

Žaloba spravovací (o spravení záznamu) jest ona žaloba, kterouž se domáhá osoba, v jejížto prospěch vydobyt byl knihovní záznam určitého věcného práva na nějaké nemovité věci, prokázati toto věcné právo a spraviti samotný záznam jeho (§ 40 řádu knih. §§ 439 a 445 o. o. z.). Žaloba o spravení záznamu jest odrůdou žalob určovacích, (srv. čl. »Žaloby určovací« a k tomu roz. ze dne 12. září 1884 č. 8822 sb. č. 10.160; roz. ze dne 23. ledna 1884 č. 14.669, sb. č. 9856; roz. ze dne 3. dubna 1873 č. 3030 sb. č. 4928, repert. nál. č. 46) a odnáší se ku spravení záznamu práva vlastnického, práva zástavního a práva služebnosti, jakož i k záznamu práv nájemních, práva koupě zpátečné anebo práva předkupního.

II. Příslušnost.

Příslušným jest dle volby žalobcovy soud bydliště nebo onen soud, jemuž by žalovaný podléhal, kdyby měl bydliště své na dotyčném nemovitém statku. Výjimku z tohoto pravidla stanoví § 115 řádu knih., dle něhož zakročiti se má v tom případě, když vázne simultánní zástavní

právo za touž pohledávku u rozličných knihovních soudů, o spravení záznamu tohoto zástavního práva jedinou žalobou, o spravení záznamu buď u soudu bydliště hypotekárního dlužníka nebo u onoho soudu, kterýž jest reální instancí vzhledem k některému hypotekárnímu objektu simultánním právem zástavním stíženému. Obecným soudem příslušnosti uvedeným v § 115 odst. 2 rozumí se též kausální soud a lze sloučiti s žalobou o zaplacení zároveň žalobu o spravení záznamu (roz. ze dne 17. července 1879 č. 6812 sb. č. 7517 časop. »Zeitsch. f. Not.« z. r. 1879 č. 39).

III. Lhůta ku podání této žaloby činí 14 dní počítaje ode dne, kterého doručen byl výměr o záznamu (§ 42 knih. ř.). Lhůta ku podání žaloby spravovací budiž vyjádřena ve výměru o záznamu; lhůta tato prodloužena býti může; žádost o vyměření této lhůty dlužno podati u soudu knihovního (§ 43). Lhůtu ke spravení záznamu knihovního může dle § 6 zák. ze dne 16. května 1874 č. 69 ř. z. soudce prodloužiti jen z důležitých příčin a sluší u vyřizování takovýchto žádostí o prodloužení oné lhůty postupovati dle §§ 7—12 a 16 cit. zákona. Uvedení v předešlý stav pro omeškání této lhůty místa nemá (§ 82). Žádosti o udělení lhůty ku spravení záznamu nemusí býti podepsány právním přítelem strany (roz. ze dne 14. srpna 1873 č. 8106 sb. č. 5057, časop. »Ger. Halle« z r. 1873 č. 84). Žaloba o spravení záznamu pokládá se za včasnou, byla-li podána třeba po uplynutí lhůty k tomu ustanovené, avšak před podáním žádosti o výmaz neb aspoň v týž den, kdy podána byla žádost o výmaz (§ 45). Nebyla-li ve výměru o záznamu ustanovena lhůta ku podání žaloby spravovací, nebudiž proto ihned zamítnuta žádost o výmaz záznamu, nýbrž nařízen budiž rok, ježto okamžité odmrštění žádosti o výmaz má jen v té případnosti místo, je-li soudu knihovnímu nepochybně známo, že žaloba spravovací v čas byla vznesena nebo lhůta ke spravení položená veřejně oznámena (roz. ze dne 12. října 1886 č. 12.002 sb. č. 11.205 »Zeitsch. f. Not.« z r. 1887 str. 15.). Při záznamu vlastnictví může kupec určité nemovitosti podati žalobu o spravení záznamu i před zaplacením uvěřené a případně ještě váznoucí tržové ceny, jelikož kupec uzavřením kupní smlouvy nabyl právoplatného nároku a dostatečného titulu na knihovní převod, resp. na vtělení práva vlastnického (roz. ze dne 25. února 1863 č. 1115 sb. č. 1661).

IV. Podstata a náležitosti žaloby o spravení záznamu.

1. Žalobce dokázati má právní důvod k nabytí žádaného knihovního práva, tedy, pokud jde o právo vlastnické, zástavní a o právo k určité služebnosti, dolíčiti má titul, mocí jehož oprávněn jest požadovati vlastnictví.

2. Pokud jde o zaznamenané právo zástavní, má žalobce prokázati netoliko pravost pohledávky své, nýbrž i právní důvod k nabytí práva zástavního, jakož i rozsah jeho.

3. Při spravení záznamu práv nájemních dokázáno budiž nabytí těchto práv, tedy ta skutečnost právní, že dotyčná smlouva nájemní byla uzavřena; totéž platí i ohledně práva předkupního a práva koupě zpátečné.

4. Žalobní návrh záleží ze dvou částí; jednou částí žádá se o soudcovský výrok, že titul, o nějž se žaloba opírá, stává po právu, část druhá jest pak logickým důsledkem vyslovujícím, že na základě prokázaného titulu jest záznam spraven. Žalobou o spravení záznamu žádati lze též

o zaplacení pohledávky určité záznamem zjištěné, jelikož oba předměty žalobní očividně spolu souvisí (§ 4 knih. z.).

V. Passivní legitimace k této žalobě.

Okolnost, že v procesu spravovacím žalobce dokázati má i správnost zaznamenané pohledávky, nezavdává podnětu k onomu úzkému výkladu pnoucím se k přísnému doslovu § 111 knih. z., jakoby o spravení záznamu práva zástavního bylo možno a smělo se žalovati toliko onu osobu, proti níž záznam povolen byl (roz. ze dne 28. listopadu 1888 č. 13.350 sb. č. 12.461 »Centr. Bl.« z r. 1889 str. 182; časop. »Jur. Bl.« z r. 1889 č. 10). O spravení záznamu práva zástavního žádati lze tudíž proti prenotátovi, i když přestal býti držitelem hypoteky; avšak potom nemá proti němu místa žádost o vtělení (roz. ze dne 11. července 1888 č. 7779 sb. č. 12.256 časop. »Jur. Bl.« z r. 1888 str. 480). Tuto otázku, zda při změně držebnosti lze podati žalobu i proti původnímu prenotátovi, řeší kladně i další rozhodnutí nejvyššího dvoru soudního; při tom vyslovil soud tento ještě tu zásadu, že když žaloba spravovací podá se na původního prenotáta, nemůže nástupce jeho v držení žádati výmaz (roz. ze dne 1. října 1878 č. 10.996 sb. č. 7159 časop. »Ger. Zeit.« z r. 1879 č. 73). Než proti rozhodnutím těmto musí se namítati, že je přece nanejvýš povážlivo, může-li se proti tomu, kdo není více knihovním držitelem, nastupovati o spravení některého věcného práva odnášejícího se k tomuto knihovnímu držení, nehledě dokonce k té další otázce, jakým způsobem že má se na základě vynesného rozsudku vésti exekuce, pokud se týká, jakým způsobem má se provésti exekuční vklad mocí spravení; naopak zdá se býti správným ten náhled, že se žaloba vznese jak na původního prenotáta, tak i na nového držitele jakožto společníka ve sporu, což jeví se býti tím naléhavější potřebou v té případnosti, když původní prenotát spolu jest osobním dlužníkem.

VI. Účinek rozsudku.

Rozsudek vynesný o žalobě spravovací jeví účinky i pro právního nástupce, na něhož mezi tím přešla hypotekární pohledávka stížená záznamem práva zástavního (roz. ze dne 10. dubna 1888 č. 4119 sb. 12.133 časop. »Zeitsch. f. Not.« z r. 1888 str. 150). Jestliže byl záznam vymazán z toho důvodu, že bylo žalobci zaznamenané právo s konečnou platností odeřčeno, nebo že nebyl záznam prohlášen za spravený, nebo že ten, kdo záznam vydobyl, bezpodmínečně se ho vzdal, budiž každá opětovná žádost napotomně na základě téže listiny podaná o záznam téhož práva buďto z úřední povinnosti odmrštěna, nebo nestalo-li se tak a nový záznam přece povolen byl, budiž tento záznam opět vymazán, jakmile odpůrce oznámí, že příslušný výmaz již se byl stal (§ 47). Mimořádná revise, kterouž vznese žalobce proti souhlasným rozsudkům, kterýmž návrh jeho ve sporu o spravení záznamu byl zamítnut, nebrání, aby žalovanému povolen byl výmaz záznamu ve smyslu § 46 kn. z., žádá-li za to na základě právoplatných nálezů (roz. nejv. s. ze dne 12. září 1872 č. 9281, rep. nál. č. 20, Manzova sb. 1 sv. s. 174, sb. č. 4703 časop. »Ger. Zeit.« z r. 1872 č. 94 a roz. ze dne 5. května 1874 č. 4067 sb. č. 5354, časop. »Jur. Blat.« z r. 1874 č. 40). Výmaz záznamu práva zástavního lze povolit i též na základě rozsudku, kterým žaloba spravovací jen »pro tentokráte zamítnuta byla (roz. nej. s. ze dne 13. února 1879 č. 14.000

sb. č. 8614, časop. »Ger. Zeit.« z r. 1881 č. 4, a ze dne 9. ledna 1883 č. 156, sb. č. 9251 časop. »Zeitsch. f. Not.« z r. 1883 s. 261).

Žaloba vylučovací viz Odpor v řízení exekučním (Dodatky.) Žaloba vzájemná.

Žalobou vzájemnou vyrozumíváme žalobu, kterou ve sporu již zahájeném (§ 230 c. ř. s.) vznáší žalovaný proti žalobci. Ve sporu k této žalobě zahájeném zaujímají tedy tytéž strany opáčné postavení procesní.

Podmínky žaloby navzájem jsou:

1. souvislost aneb aspoň způsobilost ku kompensaci nároku žalobou navzájem vymahaného s nárokem žaloby původní;
2. příslušnost soudu pro nárok žalobou navzájem vymahaný.

Vyloučena je však žaloba vzájemná:

1. když příslušnost soudu nelze zjednatí ani prorogací (§ 104 j. n.);
2. když v čas podání žaloby vzájemné jest již řízení ústní o žalobě původní v první stolici skončeno (§ 96 j. n.). Proto zejména v řízení odvolacím žaloba vzájemná jest vyloučena (§ 482 c. ř. s.). Konečně může žaloba navzájem býti podána co podružná žaloba určovací (kladná neb záporná), předpokládajíc ovšem příslušnost soudu. Žalovaný může totiž jí domáhati se toho, aby byl určen právní poměr nebo právo, kterýžto poměr nebo právo za rozepře staly se sporny a na jichž existenci nebo neexistenci zcela neb z části závisí rozhodnutí o prosbě žaloby původní (§§ 96 j. n. 259, 236 c. ř. s.).

Žaloba zápůrčí.

I. Pojem.

Žaloba zápůrčí (*actio negatoria*) jest podle § 523 o. o. z. ona žaloba, kterouž vlastník nějaké věci obhazuje svobodu svého vlastnictví před osobováním si nějaké služebnosti, resp. jest to ona žaloba, která směřuje proti tomu, aby oprávněný překročoval mezí svého práva služebnosti. Žaloba zápůrčí jest podobně, jako žaloba vlastnická, žalobou petitorní, věcnou; kdežto však žalobou vlastnickou vymáhá se vlastnictví jako takové, bere se žalobou zápůrčí v odpor osvojované obmezování tohoto vlastnictví, a uznána býti má svoboda jeho (*vindicatio libertatis*).

II. Legitimace.

1. Aktivně oprávněn jest k žalobě zápůrčí tedy jedině vlastník věci, jenž v případě odporu povinen jest dokázati své vlastnictví (rozh. nejv. dv. soud. ze dne 5. října 1887 č. 8074 sb. »Gl. Ung.« č. 11.762, pak ze dne 21. ledna 1890 č. 11.818 sb. »Gl. Ung.« č. 13.108). Žaloba zápůrčí nepřísluší tedy zástavnímu věřiteli ani poživateli, ani pouhému nájemníku, kteréžto osoby chráněny jsou proti částečné rušbě jen žalobami possessorními.

2. Žaloba zápůrčí směřuje proti tomu, kdo si osvojuje právo služebnosti, pokud se týká, kdo právo služebnosti jemu příslušející překročuje, t. j. předsebere taková jednání, jež tvoří obsah nějaké služebnosti ku vlastnictví žalobcovu, pokud se týká, jež vybočují z mezí stávajících oprávnění. Dle rozhodnutí nejv. spr. dv. soud. může býti řeč o osobování si nějaké služebnosti ve smyslu § 523 o. o. z. jen v případě, když skutečně požaduje někdo pro sebe nějaké právo, jež spadá v pojem služebnosti (rozh. ze dne 16. července 1895 č. 8323).

III. Břímě průvodní.

Žalobce povinen jest dokázati skutečnost osobování služebnosti se strany kohosi jiného, ale nikoli též bezprávnost osobování, jak vyplývá